## 3. TÎN SURESİ

**Sureyi tanıyalım**

| **Adı:** Tîn suresi | |
|---|---|
| **Nüzul sırası:** 28 | **Ayet sayısı:** 8 |
| **Mekkî – Medenî:** Mekkî | **Mushaftaki sırası:** 95 |
| **Temel kavramlar:** Tîn, zeytin, Tûr-i Sinin, beled-i emin, ahsen-i takvim, esfel-i safilin, sâlih amel, din, ahkemül-hakimin. | |




**BİLGİ KUTUSU**

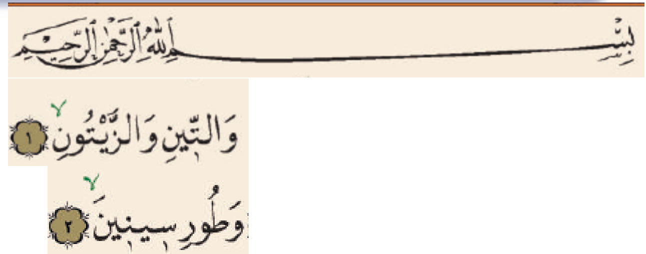
Resul-i Ekrem (s.a.v.), yolculuklarda yatsı namazını kıldırırken iki rekattan birinde Tîn suresini okumuştur.

(Buhârî, Ezân 100; Müslim, Salât 175-177)

**Rahmân, Rahîm Allah'ın ismiyle...**

**1. Yemin olsun incire ve zeytine,**

**2. Sînâ Dağına,**



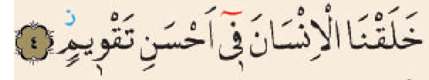




**3. Ve bu güvenli Belde'ye:** 

Burada pek çok müfessirin kanaatine göre Hz. İsa (a.s.), Hz. Musa (a.s.) ve Hz. Muhammed'e (s.a.v.) vahyin geldiği mukaddes yerlere yemin edilmektedir. Buna göre, "Tîn ve Zeytûn", her ne kadar bildiğimiz iki güzel meyvenin ismi olsa da, bundan maksat, bu iki meyvenin bolca yetiştiği Şam ve Filistin bölgesidir. Çünkü Araplar arasında, incir ve zeytin yetiştirilen yerler olarak bu bölgeler meşhurdu. Burası Hz. İsa'ya vahyin geldiği yerdir. "Tûr-i Sîna", Hz. Musa'nın (a.s.) Cenâb-ı Hak ile konuştuğu ve Tevrat'ı aldığı dağın ismidir. Ayrıca "sînîn" kelimesinin, güzel, mübârek, kutlu manaları da vardır. "el-Beledü'l-Emîn" ise Resulullah'a (s.a.v.) ilk vahyin geldiği mukaddes şehir Mekke-i Mükerreme'dir.[31]

Hangi zamanda olursa olsun, vahyin gönderilmesinin hedefindeki tek varlık insan ve onun irşadı olduğu için bu yeminlerden sonra insanın yaratılışına dikkat çekilir:

**4. Muhakkak ki biz insanı en mükemmel biçimde yarattık.** 

Ayette geçen takvîm kelimesi; eğriyi doğrultmak, kıvama ve nizama koymak, kıymet biçmek, kıymetlendirmek gibi manalara gelir. Ahsen-i takvim terkibi ise en mükemmel bir biçimde biçimlendirmek, en güzel bir surette yaratmak demektir.[32]

Bununla ilgili olarak;

Mücahid ve Katade: Şekil ve duygularının güzelliği,

Ebubekir b. Tahir: Akıl, idrak ve iyiyi kötüden ayırt etme gücü ile süslenmesi,

İkrime: Gençliği ve kuvveti şeklinde yorumlar yapmışlardır.[33]



Allah insanı en güzel şekilde yaratmıştır.

31 Muhtasar-ı İbn Kesîr, C 3, s. 654; Elmalılı, Hak Dini, C 9, s. 305-307.
32 Elmalılı, Hak Dini, C 9, s. 311.
33 Taberî, *Câmi'u'l-beyân,* C 30, s. 307-308; Ebu Hayyan, Bahru'l-Muhit, C 8, s. 490.





## OKUMA PARÇASI

İnsanın mâhiyet ve aslına, insanlık âlemine derin bir bakışla bakılıp onun dış ve iç âleminde bulunan incelikler tefekkür edildiğinde onun görünen ve görünmeyen âlemlerin hülasası, yaratılış kitabına yazılmış son derece dikkat çekici ve etkileyici ibareleri kapsayan ve onlardaki ilahi sırların olmuş-olacak bütün manalarını toplayan bir nüshası olarak görülür. İnsanın taşıdığı bu derin manayı Hz. Ali'nin (r.a.) söylediği şu mısralar ne güzel ifade eder:

دَوَائُكَ فِيكَ فَلَا تَشْعُرْ وَ دَائُكَ مِنْكَ فَلَا تُبْصِرْ

تَزْعُمُ اَنَّكَ جِرْمٌ صَغِيرٌ وَ فِيكَ انْطَوٰى الْعَالَمُ الأَكْبَرُ

"İlacın sendedir de farkında olmazsın,

Derdin de sendendir fakat görmezsin,

Sanırsın ki sen sade küçük bir cisimsin

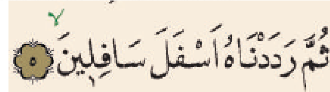
Oysa sende dürülmüş en büyük âlem."

Bu bakımdan insandaki en güzel kıvam, onun sadece duygusuz olan suretinde değil, bundan daha mühim bir şekilde onun hissiyâtında, özellikle güzelin, güzelliğin ne olduğunu anlamasında, bu duygudan hareketle güzellerin güzeli olan en güzel yaratıcıyı ve O'nun mutlak güzellikle en güzel olan kemâl sıfatlarını tanıyıp O'nun ahlakıyla ahlaklanmasındadır. İnsanın yaratıldığı andan itibaren ulaşabileceği en kemâl nokta budur. Ancak insan, ilk doğuşunda bu olgunlukta değildir. O bu olgunluğa ve bu güzelliğe doğru ilerleme kabiliyetiyle donanımlı olarak yaratılmıştır.

(Ömer Çelik, Hakk'ın Daveti, C. 5, s.517-516)

En iyisi, fiziki ve ruhi olarak her en güzel olanı içine alacak şekilde genellemedir. Bu süreç, insanın anne rahminde safhalardan geçip yaratılışı tamamlandıktan sonra dünyaya gelişini takiben belinin doğrulmasına, biçiminin güzelleşmesine, kuvvet ve melekelerinin gelişmesine kadar, oradan da akıl, irfan ve ahlakıyla ilahi güzelliğe ermesine kadar sürüp gider.

**5. Sonra onu aşağıların en aşağısına indirdik.**




İbn Abbas (r.a.) şöyle der: "Cenab-ı Hak bu ayetiyle, erzel-i ömrü yani insan ömrünün en düşkün, en zayıf zamanını ifade etmiştir."

İbn Kuteybe ayetteki "sâfilîn"kelimesi ile güçsüzler, kötürümler ve çaresizlerin kastedildiğini söyler.

Bu nakillere göre bu ayetle ihtiyar kimsenin bunayacağı; duymasının, görmesinin ve aklının zayıflayacağı; çaresizlik içine düşeceği, artık sâlih amellerde bulunmaktan aciz kalacağı, böylece de herkesin altında kalacağı anlatılmak istenmiştir.[34]

34 Fahruddin Râzi, Mefâtihu'l-Gayb, C 23, s. 246.



ARAŞTIRALIM

İnsanın ihtiyarlık dönemi açısından;

"Kime uzun ömür verirsek onu yaratılışta baş aşağı çeviririz. Hiç akıl erdirmiyorlar mı ki gidiş nereye?" (Yâsîn suresi, 68. ayet) ayeti ile

"...İçinizden kimi erkenden, hatta çocuk yaşta ölür. Kimi de ömrün en düşkün çağına kadar yaşatılır da, daha önce bazı şeyler öğrenmişken artık hiçbir şey bilmez hâle gelir." (Hac suresi, 5. ayet) ayetini araştırınız.

Mücâhid ve Hasan Basrî'nin söylediklerine göre, ayetin bu ifadesi, "Sonra da onu cehenneme göndeririz" manasınadır. Nitekim Hz. Ali şöyle der: "Cehennemin kapılarının bazısı, diğerlerinden daha alttadır. İşe önce en dipteki kapıdan başlanır ve orası doldurulur. İşte esfel-i sâfilîn (aşağıların aşağısı) budur."

Buna göre mana, "Biz onu esfel-i sâfilîne, yani cehenneme göndeririz." şeklinde olur.[35]

**6. Ancak iman edip sâlih ameller yapanlar müstesnâ! Onlar için hiç eksilmeyen ve tükenmeyen bir mükâfat vardır.** إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ۝٦

Bunlar, Peygamber'in (s.a.v.) davetini kabul eden, getirdiği esaslara inanıp sâlih amel işleyen bahtiyarlardır. Onlar yaratılış gayelerine uygun davrandıkları, kendilerine emanet edilen ilahî fabrikayı, Yaratan'ın rızasına uygun çalıştırdıkları için dünyada devamlı daha güzele ve daha iyiye doğru ilerlerler. An be an, nefes be nefes, adım be adım, gün be gün sevaplarını, Hakk'a yakınlıklarını artırırlar. Samimi niyetleri, Allah Teâlâ'nın (c.c.) tüm yasaklarından kaçınmak, razı olduğu işleri en güzel şekilde yerine getirmek olduğu için güçleri yettikçe bunları yapar sevaplarını alırlar. Hastalık ve yaşlılık gibi zaruri sebeplerle ibadetlerinde bir aksama olursa da Yüce Rabbimiz (c.c.), gençlik ve sıhhatli hallerinde yaptıkları gibi bunları yapmış kabul eder ve sevaplarını eksiksiz verir.[36] Ahirette de huzuruna getirdikleri güzel amelleri duruma göre bire ondan başlayıp bire yüz, bire yedi yüz ve istediğine daha fazla katlayarak[37] mükâfatlarını tastamam verir. Onları yüksek cennetlerde eksilmesi, azalması, kesilmesi mümkün olmayan bol ve ebedî nimetlere gark eder.

**7. Ey insan! Bütün bu delillerden sonra, artık hangi şey sana hesap ve cezayı yalanlatabilir?** فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ ۝٧

**8. Allah hüküm verenlerin en âdili değil mi?** أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ ۝٨

Bu ayetlerde şaşılacak bir durumdan bahsedilir. Bunun sebebi şudur: İnsanın, bir nutfeden yaratılıp tığ gibi bir genç hâline getirilmesi, sonra olgunlaşıncaya kadar gitgide geliştirilmesi, daha sonra da erzel-i ömre ulaşana kadar baş aşağı eğdirilip kamburunun çıkarılması, onu yaratanın insanları yeniden diriltmeye ve hesaba çekmeye de kadir olduğuna en açık bir delildir. Şimdi bu durumu görüp de, haşri inkârda ısrar edenin bu inkârından daha şaşılacak ne olabilir?[38]

35 Fahruddin Râzi, Mefâtihu'l-Gayb, C 23, s. 246.
36 Çelik, Hakk'ın Daveti, C 5, s. 518.
37 bk. Bakara suresi, 161. ayet; En'âm suresi, 160. ayet.
38 Fahruddin Râzi, Mefâtihu'l-Gayb, C 23, s. 247-248.





## UNUTMAYALIM

Resulullah (s.a.v.), "Allah hüküm verenlerin en âdili değil mi?" (Tîn suresi, 8. ayet) ayetini okuduğu zaman:

بَلٰى وَ اَنَا عَلٰى ذٰلِكَ مِنَ الشَّاهِدِينَ

(Belâ ve ene alâ zâlike mineş şâhidîn)

"Evet, öyledir. Ben de buna şâhitlik edenlerdenim" buyurmuştur.(Tirmizî, Tefsir 95)

## SORALIM-CEVAPLAYALIM

1. Tîn ve Zeytin kelimelerine verilen iki önemli mana nedir?
2. Allah (c.c.) niçin Tûr-i Sinin ve Beled-i Emin'e yemin etmiştir?
3. İnsanın yaratılışı ile ilgili kullanılan "ahsen-i takvim" ne anlama gelir?
4. Esfel-i safilin ne demektir?
5. İman edip sâlih amel işleyenlere müjdelenen mükafat nedir?

## İLKELER ÇIKARALIM

Tîn suresiyle ilgili ilkeler çıkaralım:

- Vahyin muhatabı insan olup hedefi insanı maddeten ve manen en yüksek seviyeye çıkarmaktır.
- İnsanlığının kıymetini bilmeyenler din ve ahlak bakımından hayvanlardan daha aşağı seviyeye düşerler.
- İnsan asıl değer ve şerefini iman ve amel-i sâlihten alır.
- Allah'ın (c.c.) üzerimizdeki yaratma, yaşatma, olgunlaştırma, ihtiyarlatma ve öldürme gibi tasarruflarını düşündüğümüzde O'nun kıyâmetle ilgili verdiği haberleri inkâr etmek aklen de mantıken de asla mümkün olamaz.
- ..........................................................................................................
- ..........................................................................................................
- ..........................................................................................................
- ..........................................................................................................
- ..........................................................................................................
- ..........................................................................................................